

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

„De stilte der natuur heeft veel geluiden
En is toch vol van rust voor ziel en zinnen,
Die droppelt zacht en ongemerkt naar binnen,
Tot in ons hart een zuiv'ren toon gaat luiden
Gelijk met haar. Als wij dan weer beginnen
Te denken aan wereld-dingen en ze te duiden,
Is 't alsof een geur, als die van kruiden
In ons gekomen is en ons kalm doet minnen.

Er zijn nu veel, die deze stem nooit hooren.
Zij missen het aandachtige en het teere,
Als die als kind geen moeder heeft gehad.”

Henr. Roland—Holst.

EEN NIEUWE MYCOLOGISCHE FILM.

De op den grens van het planten- en dierenrijk levende Myxomyceten of Slijmzwammen zijn in het eerste, groeiende levensstadium eigenlijk meer dieren. De Bary constateerde dit het eerst, in 1860, na een nauwkeurig onderzoek van het plasmodium van *Badhamia utricularis*, waarbij hij waarnam, dat dit eene verzameling van gepaarde amoeben is, die om voedingsstoffen op te zoeken en op te nemen zich rhythmisch, dus in tijdsorde, voortbewegen en wel 1 à 2 minuten in eene zekere richting en daarna over iets korteren afstand weer terug. Het is dus een ongelijke slingerbeweging. U kunt deze plasmastrooming en het uitschieten van celkernen en vacuolen (magen) zelf gemakkelijk en mooi waarnemen door een druppeltje plasmodium op te hangen onder aan een dekglasje, dat U over een nat te houden cartonrandje onder den microscoop legt (600 x vergroot). Het plasmodium van *Badhamia utricularis* is, vooral des winters, als donkergele, aderige massa's te vinden op sommige houtzwammen, zoals *Phlebia*, *Exidia* en *Stereum*, vooral aan geveld of losliggend rottend hout. Dit slijm gaat daarna op het hout of op mos over in fraaie zwammetjes in den vorm van trosjes blauwe druifjes aan gele steeltjes.

Aan den heer Moll, Directeur van het wetenschappelijk filmatelier Multifilm te Haarlem, komt de eer toe, de plasmabeweging het eerst op de rolprent gebracht te hebben. De rhythmische pompslag van de geheele kolonie is 160 x versneld weergegeven en die in de aderen apart met normale snelheid doch als micro-projectie. Beide zijn prachtig te zien en zullen bij nadere bestudeering allicht nieuwe gezichtspunten opleveren. Terwijl de heer Moll reeds eenigen tijd geleden de ontplooiing van *Phallus impudicus* heeft opgenomen, is met deze nieuwe film een der interessantste biologische gebeurtenissen als micro-trilbeeld voor vele menschen tegelijk waarneembaar gemaakt.

Deze film liep het eerst voor het publiek bij eene lezing over de Myxo's voor de N. N. V. te Hengelo (O.) op 29 jan. j.l.

Ir. A. C. S. SCHWEERS.

HET DETERMINEEREN VAN DE HOOGERE FUNGI.

Het zal ongeveer 20 jaar geleden zijn, dat een onzer oudere mycologen in de Levende Natuur een artikel schreef, waarin hij betoogde, dat men over meerdere en betere determineerboeken en afbeeldingen moest kunnen beschikken, wilde men bij de bestudeering der paddenstoelen de groote bezwaren overwinnen, die daaraan verbonden waren. Ook ik heb die moeilijkheden ondervonden en ik herinner mij nog heel goed mijn desillusie, dat ik met het bekende werkje van mej. C. Destree ten aanzien van de zwammen geen analoge resultaten kon bereiken als met dat van Suringar of Heukels ten aanzien van de phanerogamen. In die periode van 20 jaar is er echter zoowel bij ons als in de ons omringende landen zooveel belangstelling voor de hoogere fungi gekomen, dat als gevolg daarvan meer litteratuur en plaatwerken over deze materie verschenen zijn. Vooral deze laatste waren zeer noodig, want oudere plaatwerken zooals die van Bulliard, Fries, Krombholz e.a. waren betrekkelijk zeldzaam en slechts antiquarisch te krijgen, terwijl de hooge prijs voor velen een beletsel was.

Aan hen, die met de studie en determinatie der paddenstoelen willen beginnen, zou ik adviseeren aldus te werk te gaan: Men late zich door een goed mycoloog een aantal verschillende algemeen voorkomende en markante soorten aanwijzen, welke men daarna bestudeert met hulp van een goed en eenvoudig determinatiewerk en vergelijkt met de afbeeldingen in een goed plaatwerk. Men zorge er voor gave exemplaren te verzamelen in verschillende stadia van ontwikkeling en zal dan opmerken, dat en kleur en vorm zeer variabel kunnen zijn en dat in het jeugd stadium deelen kunnen voorkomen, die later of geheel verdwijnen of waarvan slechts kleine resten overblijven. Dan is het gewenscht zoo mogelijk gebruik te

maken van het mikroskoop om sporen, basidieën en cystiden te meten, daar vorm, grootte en kleur hiervan in kritieke gevallen de beslissende doorslag geven om tot een juiste determinatie te geraken. Wat het mikroskoop betreft, de prijs hiervan behoeft zelfs den amateur mycoloog niet meer af te schrikken, daar tegenwoordig betrekkelijk billijk een voldoende instrument te krijgen is; voorlichting bij aanschaffing door deskundige en eenig onderricht bij de behandeling is natuurlijk gewenscht. Men zal dan zoo langzamerhand een kijk krijgen op verschillende geslachten. Nemen wij b.v. het geslacht *Russula*: heeft men eenige soorten daarvan goed leeren kennen, dan zal men ook spoedig andere species op het eerste gezicht herkennen door een karakteristieke habitus, die aan alle *Russula*'s eigen is en toch niet op praegnante wijze in woorden is te brengen.

Indien men nu verder wil gaan, dan dient men zijn bibliotheek mycologisch uit te breiden. En daarvoor is de gelegenheid in de afgelopen 20 jaren gunstiger geworden. De amateur kan zich thans een aantal determineerboeken en plaatwerken aanschaffen, die niet al te duur zijn, terwijl voor hen, die zich speciaal willen wijden aan de bestudeering der hoogere fungi een aantal boeken plaatwerken of reeds verschenen zijn of nog in afleveringen geleverd worden, die natuurlijk veel vollediger maar natuurlijk ook veel duurder zijn.

De Ned. Mycol. Vereeniging heeft indertijd een boekenfonds gesticht, waaruit geregeld of nieuwe of antiquarische boeken zijn aangeschaft.

Als bibliothecaris van deze vereeniging wil ik beginnen voor den amateur een aantal werken uit onze bibliotheek op te geven, die hij ter leen kan bekomen om na te gaan of hij er mede kan werken. Is dit het geval, dan kan hij ze aanschaffen, want het ligt natuurlijk niet in de bedoeling de exemplaren van de bibliotheek voor langen tijd uit te leenen.

Ik stel voorop, dat hij in het bezit is van het werkje van Costantin et Dufour, *Nouvelle flore des champignons*, dat nog altijd het boek is zoowel voor den beginner als de meer gevorderde, en van het paddenstoelenboekje van Cool en v. d. Lek. Dan moet hij eens kennis maken met de volgende werken uit onze bibliotheek.

R. Bigeard, *Flore des champignons superieurs de France*, 2 dl. (determineerwerk, ongekleurde platen); A. Ricken, *Vademecum für Pilzfreunde* (determineerwerk); A. Ricken, *die Blätterpilze* (determineer- en plaatwerk); P. Dumée, *Nouvel atlas de poche des champignons*, 2 dl. (plaatwerk); E. Michael, *Führer für Pilzfreunde*, 3 dl. (plaatwerk); L. Rolland, *Atlas des champignons de France, Suisse et Belgique* (plaatwerk); J. Macü, *Praktische Pilzsammler* (determineer- en plaatwerk); A. Maublanc, *les champignons de France*, 2 dl. (plaatwerk).

Het werk van Bigeard is uitstekend en zeer up to date; men leert het in het gebruik meer en meer waardeeren. Ricken's *Vademecum* en *Blätterpilze* zijn goede determineerwerken; het laatste is als plaatwerk niet zoo geslaagd, maar voor determinatie uiterst geschikt, omdat daarin al het materiaal op uitnemende manier is verwerkt, dat Ricken gedurende 40 jaar heeft verzameld. Het atlasje van Dumée munt uit door goede afbeeldingen, maar is helaas niet voortgezet. Ook de drie deeltjes van Michael, bevattende \pm 330 afbeeldingen, staan goed aangeschreven; jammer is het zeker, dat de uitgave van nieuwe deelen niet geregeld wordt voortgezet, waardoor het boek veel meer in waarde zou stijgen en ook voor den meer gevorderden mycoloog een bruikbaar plaatwerk zou zijn, Macü's boekje is handig en bevat een groot aantal goede gekleurde afbeeldingen, waaronder van interessante soorten. Ook de atlas van Rolland is zeer voldoende, maar geeft weer te weinig afbeeldingen; hetzelfde geldt ook voor die van Maublanc. En al staan nu vaak dezelfde bekende soorten in bovengenoemde boeken afgebeeld, toch heeft men bij aanschaffing er van de beschikking over een flink aantal afbeeldingen en met hulp van deze en van de determineerwerken en het mikroskoop kan men het aardig ver brengen. Kan men niet slagen, dan moet men gaan informeerden bij ons centrale punt te Leiden, bij den conservator van de mycologische afdeeling van het Rijksherbarium.

Voor hen, die een meer uitvoerige studie der zwammen willen maken, is onze bibliotheek ook rijk voorzien, De boven aangegeven determineerboeken staan tot hun beschikking en daarnaast wil ik de aandacht vestigen op de volgende werken, waarvan de meeste van recente datum zijn:

J. Bresadola, *Iconographica Mycologica*, een uitgave in 20 deelen met latijnschen tekst, een prachtig plaatwerk, waarvan 9 dl. verschenen zijn; Bourdot en Galzin, *Hymenomycètes de France* (determineerwerk); P. Conrad en A. Maublanc, *Icones selectae fungorum*, waarvan de 4e aflevering is verschenen (totaal 500 platen met uitnemenden tekst); Carl Rea, *British Basidiomycetes* (determineerwerk); Jacob E. Lange, *Studies in the Agarics of Danmark* (determineerwerk); M. C. Cooke, *Illustrations of British Fungi* (plaatwerk); Bataille en Maire, *Monographieën*; R. Hesse, *die Hypogaceen Deutschlands* (plaatwerk); Hollos, *die Gasteromyceten Ungarns* (plaatwerk);

en de iets oudere:

Kalchbrenner, *Icones selectae Hymenomycetum Hungariae* (plaatwerk); J. B. Barla, *Flore mycologique illustrée* (plaatwerk);

terwijl van veel ouderen datum zijn:

Bulliard, *Herbier de la France* (plaatwerk); Schaeffer, *Fungorum Bavariae et Palatinae Icones* (plaatwerk); Krombholz, *Abbildungen der Schwämme* (plaatwerk).

Het boek van Bourdot en Galzin is een der beste determineerboeken, eveneens dat van Rea. Het werk van Cooke, waarin \pm 1200 plaatszwammen zijn afgebeeld, is overbekend. De afbeeldin-

gen zijn bijzonder fraai. De werken van Bresadola en Konrad & Maublanc moeten nog voltooid worden. De paddenstoelen zijn hierin eenigszins schetsmatig afgebeeld, doch deze wijze van uitvoering wordt door de mycologen hooger gewaardeerd dan die in de werken van Michael en Gramberg. In het boek van Konrad & Maublanc komen vele paddenstoelen voor, die men in de meeste werken niet aantreft; ook de beschrijving is uitstekend. De monografieën van Bataille en Maire zijn zeer bruikbaar. Onze oudere plaatwerken bezitten zeer goede kwaliteiten en zijn goed geconserveerd. Het werk van Krombholz ± 100 jaar geleden uitgegeven is nog als nieuw.

Maar zelfs toegerust met al deze hulpmiddelen is men nog niet altijd in staat spoedig tot de juiste determinatie te komen; dat hebben we verscheiden maal op de excursies van de technische commissie ondervonden. De zaak zit zoo: Diegene, die het eerst een nog onbekenden paddenstoel heeft ontdekt, geeft naast de beschrijving ook een afbeelding. Nu zijn verschillende oudere auteurs niet erg gelukkig geweest zoowel met de teekening alsook met de juiste kleuren, zoodat in de reproductie de overeenkomst met het origineel onvoldoende is. Bovendien hebben zij geen gebruik kunnen maken van het moderne mikroskoop en brengen dus geen gegevens over sporen-, cystiden- en basidiëngrootte. En door de onvoldoende afbeeldingen én door het gemis aan mikroskopische gegevens is men niet altijd in staat zuiver te reconstrueeren, wat de oudere onderzoekers hebben waargenomen.

En die bezwaren zijn niet denkbeeldig.

Men tracht langs allerlei wegen zijn doel te bereiken, probeert verschillende tabellen, zoekt in alle determineerlijsten en raadpleegt allerlei plaatwerken. Zoo zou ik op deze werkwijze met eenig recht de woorden van den franschen dichter Boileau kunnen toepassen, woorden, die alle goede mycologen onbewust in praktijk brengen:

Hâtez vous lentement; et sans perdre courage,
vingt fois sur le métier remettez votre ouvrage.

MEULEMEESTER.

KAMPERNOELJES OF CHAMPIGNONS.

Er is wellicht geen paddenstoel, die meer bekend is dan de kampernoelje of champignon. Hij is overal in winkels van lekkernijen te verkrijgen (afkomstig van kweekerijen) en hij wordt door velen zelf gezocht. Op menu's van feestelijke maaltijden komt hij dikwijls voor, 't zij als zelfstandig gerecht, 't zij in eenige lekkernij „aux champignons". Zoowel de versehe als de geconserveerde

champignons worden duur betaald¹⁾ en toch gaan er in de gunstige champignonjaren duizenden ongeplukt ten gronde.

Het eten van zelfgezochte champignons is voor leeken *zeer gevaarlijk*, doordat de champignon zoo gemakkelijk verward kan worden met twee doodelijk giftige paddenstoelen-soorten, nL met de witte of gele en de groene knolamanieten (*Amanita mappa* en *Amanita phalloides*), alsmede met de *Volvaria*-soorten.

Op dien grond moeten wij aan leeken het zoeken van champignons als eetwaar *beslist ontraden!*

Maar tegelijk bevelen wij hen aan, om zich door *bevoegden* deugdelijk te laten onderrichten in de kunde van champignons zoeken. Het vermijden van gevaren is gemakkelijk te *leeren*.

In gunstige jaren komt de weide-kampernoelje, of weidechampignon (*Psalliota campestris*), van Juni tot November in zeer groote hoeveelheden op weilanden voor, bij voorkeur op weilanden, waarop paarden grazen. Reeds in de verte lijkt 't dan, alsof honderden witte tennisballen zijn rondgestrooid, kleine en groote. De kleine zijn ook inderdaad balletjes op korte steeltjes, daar de mooie rose plaatjes dan nog geheel bedekt zijn met een vrij stevig ringvlies, dat later, als het bolletje uitgroeit tot een meer schotelvormigen paddenstoel*hoed* als een ring om den steel overblijft, terwijl de plaatjes daarbij naar koffiebruin en zwart verkleuren.

De steelvoet is iets knollig verdikt maar *mist een zak*.

De champignon behoort als plaatjeszwam tot de sporen-op-steeltjes-paddenstoelen.

Terwijl in 't algemeen droge jaren niet gunstig zijn voor den groei van paddenstoelen, schijnt de champignon niet afkeerig van een drogen zomer. Het droge jaar 1921 bv. was een buitengewoon rijk champignonjaar.

De rose plaatjes vormen een zeer kenmerkend onderscheid met de witte plaatjes van de doodelijk giftige knolamanieten, maar er zijn ook champignons (*Psalliota arvensis*) met grauwe witte plaatjes en de *Volvaria*-soorten hebben óók rose plaatjes. Gelukkig hebben de *volvaria*'s echter géén ringvlies of ring en wèl een zak om den voet.

Er komen in ons land nog enkele andere soorten en variëteiten voor, bij enkele wordt het vleesch min of meer rood op breuk of snede. De zeer zeldzame Edelebloedchampignon (met den zeer onaestetischen latijnschen naam: *Psalliota haemorrhoidaria*), die door Michael slechts eenmaal in Duitschland gevonden werd, komt in ons land op enkele plaatsen voor: Wapenvelde, het Ulvenhoutsche bosch, de omstreken van Haarlem en de Spoolderberg bij Zwolle.

¹⁾ Voor 1 kg versche of in ijs bewaarde, voor 1 groote flesch of een 1 literblik betaalt men f 2.50 à f 3,-.

De champignons hebben purper gekleurde sporen, de volvaria's rose sporen, hierin ligt dus geen sterk sprekend onderscheid, De knolamanieten daarentegen hebben witte sporen. Er bestaat een goede raad, om bij het plukken van champignons de paddenstoelen, die kleiner zijn dan een gulden, te laten staan, omdat bij zulke kleine exemplaren de hoofdkenmerkende verschillen tusschen de doodelijk giftige soorten en de eetbare paddenstoelen dan veelal nog niet voldoende ontwikkeld zijn,

De zoo deskundige propagandiste voor het eten van paddenstoelen, Cath, Cool, raadde aan, om na het *volstrekt noodzakelijke* uitgraven van iederen champignon het gaatje in den grond dicht te maken, ten einde het mycelium niet bloot te stellen aan zijn vijand de champignon-mug,

F.

VALSCHE WAARBORGEN TEGEN VERGIFTIGING,

Men maakt ons opmerkzaam op het volgende, voorkomende in een populair artikeltje over paddenstoelen uit een onzer geïllustreerde bladen van voor eenigen tijd:

“‘t Is eens voorgekomen, dat een mycoloog (dat is 'n paddenstoelenkenner) eenige menschen paddenstoelen zag zoeken om ze te eten. Hij keek eens naar wat ze gevonden hadden en riep plotseling uit: ‘Maar menschen, dat eet je toch niet? Ze zijn vergiftig!’ ‘Wat? vergiftig? Wij eten ze eiken dag!’ Ze waren wel vergiftig, maar wat was het geval, men kookte ze in zout water en daardoor werd het gift onschadelijk en zoodoende konden ze zonder slechte gevolgen gegeten worden.”

Eenmaal te meer wordt hier bewezen hoe moeilijk het is populaire artikelen te schrijven. Wil men dit goed doen, dan moet men volkomen deskundig zijn op het gebied in kwestie, anders loopt men kans gekheden te verkondigen en kwaad te doen, zooals hier het geval zijn kan.

Onder de zgn. middeltjes om giftige paddenstoelen onschadelijk te maken is bekend het afkoken met zout of azijn. Ook water alleen kan daarvoor dienen. Het gaat er daarbij dan eenvoudig om het gift door water uit te koken, waardoor het bij het wegdoen daarvan dan tevens verwijderd wordt. Hetzelfde doet men immers met nieuwe aardappelen, waarin eveneens een gift voor kan komen. Het is daarom noodig dat in deze gevallen het gift gemakkelijk oplosbaar is in water en voldoende spoedig uitgetrokken wordt. Dit is b.v. het geval bij de zgn. valsche morieljes (Gyromitra- en Helvella-soorten), welke een zeer sterk werkzaam gift bevatten, dat door water volkomen wordt uitgetrokken (Helvellazuur). Ook wordt het gedaan met scherp smakende paddenstoelen, zooals

sommige Russula's- en Melkzwammen, Men moet echter niet vergeten dat daarbij dan tevens veel van de voedingsstoffen en van de aroma, het lekkere van den paddenstoel, wordt verwijderd en indien men zeer intensief en vaak afkookt een haast ongenietbaar kostje overblijft. Zoo is er een Duitsche schrijver die zelfs het zwak giftige en intensief bittere zwavelkopje genietbaar wil maken!

Het eten van paddenstoelen wordt op die wijze eenvoudig een manie.

Maar het middel kan bovendien *buitengewoon gevaarlijk* zijn, want niet alle giftige paddenstoelen zullen aldus geneutraliseerd kunnen worden, ja zelfs blijven juist de allergiftigste, de doodelijke groene knolamaniet en zijn naverwanten, ook na het afkoken met zout of zuur water, nog *doodelijk giftig*. Men zij daarom voorzichtig met dergelijken raad en ete geen paddenstoelen, waarom men niet zeker is dat ze niet giftig zijn, En daarvoor is noodig: de paddenstoelen te kennen.

M.

BOEKBESPREKING.

Dr. A. Schierbeek, *De wonderwereld van het mikroskoop*,
W.P. v. Stockum en Zoon, 's-Gravenhage.

Er zijn zeker reeds tal van boekjes — Nederlandsche, zoowel als buitenlandsche — verschenen, welke een handleiding of aanleiding moeten zijn voor of tot microscopiseeren. Wat het zeer geslaagde boekje van Dr. Schierbeek onderscheidt van vele vroegere dergelijke uitgaven, is de groote zakelijkheid, waarmee het onderwerp behandeld wordt. Hierdoor wordt het minder een leesboekje, maar geeft het gemakkelijker aanleiding, om diep op de zaken in te gaan.

Ook de meer ervaren microscopist kan dus veel aan dit werkje hebben. Het is echter voor beginners niet minder geschikt integendeel, er komen zeer veel eenvoudige oefeningen in voor. Men behoeft echter, wat vaak 't geval is, als men andere boekjes tot handleiding kiest, niet op een bepaald punt te blijven staan, maar men kan zich steeds dieper in 't onderwerp begeven. Men wordt op deze wijze *systematisch tot doelmatig microscopiseeren* gebracht. Verder vermeldt het werkje veel literatuur.

De mycoloog voelt al spoedig behoefte, om ook de microscopische kenmerken zijner geliefde objecten nader te leeren kennen, wat bovendien voor 't determineeren vaak zeer gewenscht is. Dit boekje zij dan ook den liefhebber der zwammen en schimmels, die in 't bezit is van een microscoop, aanbevolen.

R.

VONDSTEN IN DE PERS

Truffels.

In de N. R. Ct. van 19 en 20 Mrt j.l. schreef Fr. Beyerinck een art. over „de Gastronomie”.

Truffels noemt hij „culinaire diamanten”.

„Toen stierf de oude wereld aan een indigestie. Duisternis overal, ook in de keuken. Die benden van het Noorden wisten van geen truffels. Die verdwenen ook als zooveel andere heerlijkheden. De gastronomie der Oudheid was gedaan. Eerst de Renaissance zou, tien eeuwen later, de truffels, die culinaire diamanten, weer te voorschijn brengen.”

Leiderskamp voor Natuurstudie.

Van 13 Aug. tot 20 Aug. zal in het clubhuis „De Heemhoeve” te Epe een „Leiderskamp voor Natuurstudie” worden gehouden tot het vormen van leiders bij het kampeeren, die in staat zullen zijn: belangstelling en liefde voor de natuur aan te kweken, eenige kennis op dit gebied bij te brengen, en op te wekken tot natuurbescherming.

Dit leiderskamp wordt georganiseerd door het Hfdbest. der N.N. Hist. Ver. in samenwerking met het N.J.I. (Natura April '29).

Wij hopen, dat er dan al wat paddenstoelen zullen zijn, om de aandacht te vragen van de leiders en aanstaande leiders.

Orchideeën en micorrhiza.

De groote beteekenis voor een plant van het samenleven harer wortels met schimmels (mycorrhiza¹) is vooral bestudeerd bij orchideeën. Vrij algemeen wordt door de deskundigen aangenomen, dat deze planten niet kunnen groeien, indien in hun voedingsbodem niet een bepaalde schimmel voorkomt, die met de orchideeënworteltjes kan samenleven. In laboratoria kweekt men tegenwoordig zelfs orchideeënschimmels in reïncultuur (zonder andere schimmels of organismen) ten behoeve van orchideeënkweekers.

Zeer belangwekkend is daarom eene mededeeling van den heer Stolk in eene vergadering van de afd. „Rotterdam” van de Ned. Nat. Hist. Ver. op 4 April jl.:

„Verder terugkomende op het kweken van Orchideeën, die volgens de algemeene opinie niet konden ontkiemen en zich ontwikkelen zonder de hulp van de bijbehorende schimmels in de aarde, op de zaden en in de wortels, vertelde de heer Stolk, dat verleden jaar te Gent een bak met zaailingen was vertoond, welke geheel

¹) Zie over mycorrhiza: „De cyclische symbiose der Ericaceae”, door Dr. H. A. A. v. d. Lek, in Vakblad voor biologen, Mei 1929.

schimmelvrij waren gekweekt." (N. R. Ct., 10-4-'29, Ochtendbl. B)

Heksenbezems.

P. J. Schenk beëindigt in de 4e afl. van „De Wandelaar" zijn belangrijk artikel over heksenbezems, waarin veel bronvermeldingen.

Schilder van paddenstoelen.

Uit een zeer waardeerende beschouwing van M. J. Schretlen in de Groene Amsterdammer van 13 April jl. over eene tentoonstelling van werken van H. Verstijnen blijkt, dat deze bekende dierenschilder, „fijn waarnemer van het rijke leven der natuur", ook voor paddenstoelen bewondering heeft.

EEN INTERNATIONALE BAND TUSSCHEN MYCOLOGEN

De steeds toenemende beteekenis van de mycologie als zelfstandige wetenschap en als hulp-wetenschap voor andere wetenschappen deed bij Dr. W. Engelhardt, Priv. Docent van de Univ. Huidkliniek te Giessen het plan opkomen voor het vormen van een internationalen band tusschen al degenen, die op eenig onderdeel der mycologie werkzaam zijn.

Hij denkt zich een losse internationale vereeniging (voorloopig zonder contributie), die zou kunnen beginnen met het uitwisselen van adressen.

Het belangrijkste doel zou moeten zijn het uitgeven van een internationaal tijdschrift, „*Acta Mykologica*" (in 't Duitsch, Engelsch, Fransch en Italiaansch gesteld) als verzamelplaats van de talrijke artikelen, die thans in allerlei tijdschriften, over de geheele wereld verspreid, uitkomen ¹⁾.

Als tweede doel komt in aanmerking het steunen en oprichten van Centraal Instituten op mycologisch gebied.

De ontwerper van het plan heeft een vragenlijst gestuurd aan de mycologen, ten einde te kunnen nagaan, of zijn plan levensvatbaar geacht wordt.

VERZOEKEN OM MEDEWERKING.

Russula's.

Het lid Dr. J. S. Meulenhoff, Den Haag, Ruychrocklaan 30, verzoekt toezending van *Russula*-soorten, uitgezonderd de zeer algemeen voorkomende *Russula nigricans* en *R. fragilis*.

Daar het zeer moeilijk is, een zoodanige populaire beschrijving

¹⁾ Op dit oogenblik bestaan reeds *Hedwigia* en *Annales Mycologici*.

te geven van *Russula*'s, dat dit geslacht met zijn talrijke soorten voor leeken goed kenbaar wordt, zal slechts gerekend mogen worden op zendingen van hen, die voldoende op de hoogte zijn. Opgaven omtrent vindplaats, datum, substraat, in de nabijheid groeiende hogere planten en boomen, alsmede omtrent andere vermeldingswaardige punten zullen daarbij zeer op prijs worden gesteld.

XYLARIACEEËN

Vele lezers van „Fungus” kennen ongetwijfeld het aardige geweizwammetje (*Xylaria Hypoxylon*), dat vrij algemeen voor komt op oude boomstompen, en hier, door zijn zwarte kleur, met vaak witte toppen, zoo mooi afsteekt tegen het groene mos.

Dit zwammetje, dat meestal 2 à 3 cm groot is, maar ook wel een lengte van 10 cm kan bereiken, hoort tot de familie van de Xylariaceeën.

In verband met de bestudeering van deze familie, zou ik gaarne allerlei soorten daarvan ontvangen, en 'k zou de leden van onze vereeniging daarom willen opwekken, op hun wandelingen eens naar de vertegenwoordigers van deze familie uit te zien.

Het voldoen aan dit verzoek is echter niet zoo heel gemakkelijk, omdat er maar weinig soorten zoo'n opvallenden vorm hebben als het geweizwammetje. Het meest typische van alle soorten is het substraat waarop ze voorkomen: gewoonlijk nl. op oude boomstompen en takken, en zelfs op de paaltjes van hekken of prikkeldraad afrasteringen. Men vindt ze hier als kleine halve bolletjes en heuveltjes van meestal zwarte kleur (grootte van enkele tot 10 mm.). De z.g. houtknotszwam (*Xylaria polymorpha*), die ook in 't paddenstoelenboekje beschreven wordt (no. 25), is veel grooter en ook opvallender. Ook komen draadvormige soorten voor, o.a. op oude, afgevalen napjes van beuken.

Moeilijker te herkennen zijn de soorten, die korstvormige overtreksels vormen op allerlei hout: boomstompen, takken enz. Soms zijn deze korsten mooi cirkelvormig, soms ook onregelmatig en bobbelig, maar in de meeste gevallen zwart van kleur, zoodat ze er vaak min of meer verkoold uitzien. De meeste soorten zijn te vinden op hout van els, wilg, populier, esch, enz.

Deze familie behoort tot de zakjeszwammen (Ascomyceten), en wel tot de groep der kernzwammen (Pyrenomyceten) (zie Paddenstoelenboekje blz. 11).

De sporen van de Xylariaceeën, die zwart van kleur zijn, zitten bij 8 tegelijk in de asci, en groepjes van deze asci zijn ingeplant in holten van het vruchtlichaam. De uitmondungen van deze holten kan men heel vaak als kleine puntjes op het vruchtlichaam zien zitten (met de loupe). Dit is vooral duidelijk bij een soort, die op

oudepaardenmest voorkomt; deze zwam heeft witte vruchtlichamen (van ½-1½ cm), met duidelijk zichtbare zwarte puntjes er op. De vruchtlichamen van deze vorm zitten bovendien op een ingezonken steeltje vast.

Nu is het, zooals ik reeds zeide, niet steeds even gemakkelijk deze zwammen te herkennen. Wie in het bezit is van Lindau's Kryptogamenflora für Anfänger (Mikr. Pilze I) en een mikroskoop, kan wel probeeren zijn vondsten te determineeren.

Het zal wel meer dan eens gebeuren, dat iemand, die aan dit verzoek wil voldoen, materiaal stuurt van fungi, die in 't geheel niet tot deze groep behooren. In de eerste plaats zijn bovenstaande beschrijvingen zeer onvolledig, maar bovendien is het in de meeste gevallen pas door microscopisch onderzoek mogelijk uit te maken, of een zwam werkelijk tot deze groep behoort. Stuurt echter iemand iets anders, dan is dit voor mij in 't geheel geen bezwaar: in de meeste gevallen zullen we dan wel met een verwante familie te doen hebben of met iets anders, wat een onderzoek waard is.

Ik hoop, dat er vele leden zullen zijn, die mij hun medewerking willen verleen. Bijna ieder zal deze dingen wel eens zijn tegengekomen op zijn wandelingen. Ze zijn nl. in het geheel niet zeldzaam. En ze vallen ook wel op. Maar heel dikwijls gaat het met dergelijke dingen zoo, dat wanneer men er geen weg mee weet en men geen kans ziet, ze bij iets bekends onder te brengen, men ze verder maar voorbij loopt en liever kijkt naar dat, wat men beter kent. Misschien kunnen wij er door een flinke medewerking op den duur nog wel eens toe komen, dat er voor deze groepen een goede determineertabel wordt opgesteld. Ik reken dan ook maar vast op vele zendingen en zal er behoorlijke ruimte voor reserveeren.

Leiden, Rijksherbarium.

De Conservator.

Nonnensteeg 1.

W. J. LÜTJEHARMS.

Inocyben.

Het lid H. S. C. Huysman, arts, de Bilt, Hessenweg 206, verzoekt toezending van *Inocybesoorten* (zie le Aank. Nr. blz. 13).

VRAGEN.

Wie kan mededeelen, welke paddenstoelen in „Oostenrijk” worden genoemd „Bärentatzen” en „Klapperschwamm”? F.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR.

Legaat „Cath. Cool”.

In de Alg. Verg. van 5 Jan. jl. deelde het Bestuur mede, dat mej. Cool de liefde voor en belangstelling in onze Vereeniging, die zij bij haar leven in verschillende richtingen met woord en daad zoo

ruimschoots heeft getoond, ook in hare uiterste wilsbeschikking tot uiting heeft gebracht door het schenken van een legaat,

Ten einde haar naam steeds opnieuw in herinnering te brengen, werd door de Vergadering besloten, om een gedeelte van het legaat te bestemmen voor het aanschaffen van verschillende voorwerpen voor de periodieke tentoonstellingen en die te voorzien van het opschrift „Legaat Cath. Cool”.

Het andere deel werd als „Cath. Cool-fonds bestemd, om uit de rente daarvan het doel onzer vereeniging te bevorderen.

Contributie.

De penningmeester verzoekt den leden vriendelijk, om de contributie over het vereenigingsjaar 1929—'30 — vijf gulden — te willen gireeren (of storten) op postgiro Nr. 90902 van Ir. A. C. S. Schweers te Hengelo (O).

Daardoor wordt de administratie eenvoudiger en worden de inningskosten uigespaard.

ALGEMEENE LEDENVERGADERING

op Zaterdag 6 Juli '29 te 2 uur (precies) in het Pharmaceutisch
Laboratorium, Catharijne Singel 60, Utrecht

Agenda:

1. Notulen en ingekomen stukken.
2. Jaarverslag van den Secretaris.
3. Verslag van den Penningmeester over het afgelopen jaar.
4. Benoeming van een Commissie tot het nazien der Rekening en Verantwoording over het afgelopen jaar.
5. Begrooting voor het volgende jaar.
6. Verslag van de Redactiecommissie van de Mededeelingen.
7. Verslag van de Redactiecommissie van Fungus.
8. Verslag van den Bibliothecaris.
9. Verkiezing van een bestuurslid in de periodieke vacature (herkiesbaar).
10. Verkiezing van een lid der Redactiecommissie v.d. Med. wegens periodieke aftreding (herkiesbaar).
11. Voorstellen van de Tentoonstellingscommissie.
12. Bespreking van de samenstelling van een nieuwe lijst der in Nederland voorkomende Hoogere Zwammen.
13. Bespreking van het plan tot het vormen van een internationalen band tusschen Mycologen.
14. Mededeelingen der leden.
15. Voordracht van den heer Ir. A. C. S. Schweers over Myxomyceten; waarbij vertoond zal worden eene oorspronkelijke Ned. film van de bewegingen van een slijmzwam.

Indien de omstandigheden het toelaten zal op Zondag 7 Juli een excursie worden gehouden, waarvan plaats en tijd ter vergadering zullen worden medegedeeld.

Leden, die mededeelingen wenschen te doen of een voordracht wenschen te houden, worden verzocht dit het bestuur mede te deelen.

Consuls.

Friesland, Groningen, Drente: H. van Dijken, Groningen; G. D. Swanenburg de Veye, Ter Apel.

N.-Holland: A. van Luyk, Baarn; E. Kits van Waveren, Haarlem.

Z.-Holland: Mevr. M. Boetje—van Ruyven, Den Haag; M. A. Donk, Den Haag.

Utrecht: A. Joman, Amersfoort; A. J. P. Oort, Utrecht.

Gelderland: Mr. A. Th. ten Houten, Winterswijk; Dr. N. G. Kam, Doetinchem; Dr. H. A. A. van der Lek, Wageningen.

Overijsel: J. B. Bernink, Denekamp; P. J. A. J. Meulemeester, Zwolle; Ir. A. C. S. Schweers, Hengelo (O.).

Limburg: P. G. Ligtenberg, Ginneken.

N.-Brabant: G. C. A. Fabius, Ulvenhout; Frater Wilhadus, Den Bosch.

De leden kunnen zich, in verband met plaatselijke of districts-excursies, in verbinding stellen met de plaatselijke consuls, die ook overigens bereid zijn tot het geven van inlichtingen.

MEDEDEELINGEN VAN DEN CONSERVATOR.

In April en Mei ontvangen zendingen.

De heer Ir. A. C. S. Schweers zond mij exemplaren van *Trametes suaveolens*, *Fomes nigricans* (?), en een tweetal *Discomyceten* ter determinatie toe.

Van den heer Ir. A. N. Koopmans ontving ik *Pleurotus ostreatus* en *Anellaria separata* (voor de Zuiderzeecommissie van de Ned. Bot. Ver.).

Verder nog een zending van den heer Fabius, die nog niet onderzocht is.

We kunnen van vele geslachten nog wel materiaal gebruiken! Van *Trametes* bv. is hier nog niet veel aanwezig. En zoo zijn er meerdere!

Mededeelingen bij inzendingen.

Mag ik er misschien langs dezen weg even de aandacht op vestigen, dat het van belang is, bij eventuele zendingen van paddenstoelen of andere voorwerpen op te geven *waarop* of *waartusschen*,

waar, wanneer en door wie de voorwerpen gevonden zijn. Bijv. op deze manier:

No. 1. Gevonden op een doode beuk aan den weg van Warmond naar Sassenheim, 14 Mei 1929.

No. 2. Gevonden op oude paardenmest in weiland bij station Lisse, 10 Mei 1929.

No. 3. Tusschen het gras (op aarde) tuin te Leiden, eind April 1929.

No. 1 en 3 door Mej. X.

No. 2 door den heer P.

Wanneer de houtsoort of ander substraat, waarop het gevondene groeit, moeilijkheden mocht opleveren, dan is *geen* opgave beter dan een *foutieve*. Bij twijfel zende men een klein stukje van het hout, of het andere substraat, ter determineering op.

Dergelijke opgaven zijn vooral van belang wanneer de voorwerpen geconserveerd moeten worden. Wanneer men ze direct mededeelt, is eventueele latere correspondentie overbodig. Bovendien worden mijn aantekeningen er zeer door vergemakkelijkt.

MEDEDEELINGEN VAN DE REDACTIE.

Tweede Aankondigingsnummer.

Dit nummer is bij uitzondering 16 bladzijden groot.

Verzoek om toezending van tijdschriften, enz.

De redactie houdt zich zeer aanbevolen voor de toezending van tijdschriften, kranten enz., waarin iets voorkomt, dat wellicht de belangstelling kan trekken van een kleinere of grootere groep van onze leden. Op velerlei gebied kan men 't een of ander vinden over fungi.

Drukproeven. Spoedige terugzending van drukproeven naar de drukkerij zal zeer op prijs worden gesteld.

Copie.

Verzoeken het papier slechts op *één* zijde te beschrijven.

Verbeteringen in ons Eerste Aankondigingsnummer.

Wij deelden blz. 9 onder „Vondsten in de Pers”, „Natuurindrukken” mede, dat Jan P. Strijbos vliegenzwammen ergens „*kardinaals-hoedjes*” had genoemd. Uit een mededeeling van dien schrijver blijkt ons, dat dit onderschrift onder een kiekje buiten zijn medeweten was geplaatst.

Blz. 9: lees: „Boetje van Ruyven” niet „Boetje van Ruiven”.

Blz. 12: lees: „Oosterbeek” niet „Oosterhout”.

DR. GIACOMO BRESADOLA.

9 Juni overleed na eene korte ongesteldheid, 82 jaar oud, de groote Italiaansche mycoloog Dr. Giacomo Bresadola,

Kort vóór het afdrukken van dit nummer ontvingen wij de officieele mededeeling van dit groote verlies voor de mycologie, die als eene eerbiedige hulde door het Museum voor Nat. Historie te Trenta en door de Italiaansche Botanische Ver. (Afd. Lombardije Milaan) aan de wetenschappelijke wereld werd gezonden.

INHOUD

Een nieuwe film, door Ir. A. C. S. Schweers.	1
Het determineeren van de hoogere Fungi door Meulemeester	2
Kampernoeljes of champignons, door F.....	5
Valsche waarborgen tegen vergiftiging, door M.....	7
Boekbespreking	8
Vondsten in de pers	
Truffels.....	9
Leiderskamp voor Natuurstudie.	9
Orchideeën en micorrhiza	9
Heksenbezems.	10
Schilder van paddenstoelen	10
Een internationale band tusschen mycologen	10
Verzoeken om medewerking:	
Russula's.....	10
Xylariaceeën.....	11
Inocyben.....	12
Vragen	12
Mededeelingen van het Bestuur:	
Legaat „Cath. Cool”	12
Contributie	13
Algemeene Ledenvergadering. Agenda	13
Consuls	14
Mededeelingen van den Conservator:	
<i>In April en Mei ontvangen inzendingen</i>	14
Mededeelingen bij inzendingen	14
Mededeelingen van de Redactie:	
Tweede Aankondigingsnummer	15
Verzoek om toezending van tijdschriften enz.	15
Drukproeven.....	15
Copie	15
Verbeteringen in ons Eerste Aankondigingsnummer	15
Dr. Giacomo Bresadola overleden	16